

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

29 януари 1985 година*

По дело 231-83

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО от Tribunal de commerce (Франция) в производството, висящо пред този съд между

Henri Cullet, управител на бензиностанция в Toulouse,

Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers (CSNCRA) (Асоциация на механиците на автомобили и търговците на дребно на петролни продукти), Toulouse,

и

Centre Leclerc Toulouse (SA Sodinord),

Centre Leclerc Saint-Orens-de-Gameville (SA Sodirev),

относно тълкуването на член 3, буква е) и член 5 от Договора за ЕИО,

СЪДЪТ,

в състав: г-н О. Due, председател на състав, г-н С. Kakouris, г-н U. Everling, г-н Y. Galmot и г-н R. Joliet, съдии,

генерален адвокат: г-н P. VerLoren van Themaat,

секретар: г-ца D. Louterman, администратор,

**

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

---

* Език на производството: френски.

** След като изслуша становищата, представени от:

- Centre Leclerc Toulouse и Centre Leclerc Saint-Orens-de-Gameville, за които се явяват в писмената процедура адв. Mature Farme и адв. Mattre Amadio, а в устната процедура адв. Mattre Simon,
- френското правителство, за което се явява в писмената процедура г-н Jean-Paul Costes, а в устната процедура г-н G. Guillaume, Директор правни въпроси към Министерство на външните работи,
- италианското правителство, за което се явява г-н Arnaldo Squillante, Ръководител на отдел спорни дипломатически въпроси, договори и законодателни въпроси, подпомаган от г-н Ivo M. Braguglia, avvocato dello Stato,
- гръцкото правителство, за което се явява по време на устното производство г-н P. Spathopoulos,
- Комисията на европейските общности, за която се явява нейните юридически съветници г-н Rene-Christian Beraud и Giuliano Marengo, подпомогнати от г-жа Nicole Coutrelis,

След като изслуша становището на генералния адвокат, представено на заседанието от 23 октомври 1984 г.,

1. С Определение по реда на бързото производство от 1 август 1983 г., постъпило в Съда на 11 октомври 1983 г., председателят на Tribunal de commerce (Търговски съд), Toulouse е отправил до Съда за преюдициално запитване съгласно член 177 от Договора за ЕИО въпрос относно тълкуването на различни разпоредби от правото на Общността, по-специално, на член 3, буква е) и член 5 от Договора за ЕИО, с цел да бъде в състояние да прецени съвместимостта с правото на Общността на национална разпоредба, която налага минимална цена при продажбата на гориво на потребители.

2. Този въпрос е бил повдигнат в рамките на дело между г-н Henri Cullet, управител на бензиностанция в Toulouse, и Chambre syndicale des réparateurs automobiles et détaillants de produits pétroliers, Toulouse срещу SA Sodinord и SA Sodirev (отгук-нататък наричани „Sodinord и Sodirev”), които ръководят супермаркети с бензиностанции в Toulouse и в Saint-Orens-de-Gameville под наименованието „Centre Leclerc” съгласно името на групата, към която принадлежат. Това дело се отнася до спазването на определените от френските власти минимални цени за крайния потребител на горивата (обикновен бензин, високооктанов бензин и дизелово гориво).

3. Във Франция съществува от една страна система за дистрибуция на петролните продукти, която се основава на Закона от 30 март 1928 г. относно режима на внос на петрол и от друга страна система за определяне на цените на едро и дребно, въведена с Определение 45.1483 от 30 юни 1945 г. и Постановления № 82.10 А, 82.11 А, 82.12 А и 82.13 А от 29 април 1982 г.

4. Съгласно системата за дистрибуция, така както тя е изменена със съгласието на Комисията в рамките на член 37 от Договора за ЕИО, вносът и закупуването от френски рафинерии на петролни продукти с цел тяхната употреба изисква получаването на специално разрешение от държавата, което се нарича разрешително А 3. Всеки притежател на разрешително А 3 е задължен да покрива до 80 % от нуждите си от френския пазар или от пазара на Общността чрез средно срочни договори, сключени с френските рафинерии или с рафинериите на останалите държави от Общността, а останалите 20 % от нуждите си той може да покрива свободно, по-специално, на спотов пазар.

5. Цената на петролните продукти на едро, наричана „цена на изхода на рафинерията”, по принцип се определя свободно от всяка рафинерия или вносител, които притежават разрешително А 3. Те трябва да предоставят най-малко веднъж месечно списък с изходните си цени пред компетентните органи, като от цените от този списък могат да се правят отстъпки. Въпреки това изходната цена не може да бъде по-висока от „максималната цена”, която се определя месечно от компетентните органи. На практика изходните цени най-често са равни на максималните цени. За определянето на максималните цени компетентните власти вземат предвид от една страна себестойността на производството на френските рафинерии, изчислена като се вземе предвид цената на суровия петрол, курсовете на долара и разходите по морския фрахт и за рафинирането, определяни от предварително фиксирани нива въз основа на статистическите данни, и от друга страна вземат предвид регистрираните ставки на европейските пазари. Разпоредбата предвижда, че при положение че европейските ставки не се различават с повече от 8 % над или под себестойността на производството на френските рафинерии, тези ставки са определящи за фиксиране на максималната цена; затова пък ако европейските ставки излязат извън тези рамки, съставени от 8 % отклонение по отношение на себестойността на френските рафинерии, себестойността е определяща за фиксирането на максималната цена.

6. Цените на дребно са ограничени, както по отношение на повишаването им, така и по отношение на понижаването им. В посока нагоре те се ограничават от „пределната цена за продажба на дребно”, която се променя според търговеца на дребно в зависимост от изходната цена на неговия доставчик, и в резултат от сумата на изходната цена, разходите, предвидените търговски маржове, таксите и налозите. В посока надолу те се ограничават от „минималната цена”, която се определя месечно за всеки кантон, като се прилага намаление, което по това време е било 0,09 FRF на литър обикновен бензин и 0,9 FRF на литър високооктанов бензин, до пределната цена, която е резултат от средната стойност на списъците с изходни цени на френските рафинерии през предходния месец. Когато изчисляването на пределната цена за определен дистрибутор дава като резултат по-ниска сума от минималната цена, пределната цена се приравнява към минималната цена.

7. От документите по делото става ясно, че групата Leclerc, към която принадлежат Sodinord и Sodirev, притежава разрешително A 3. Тази група е известна с това, че в своите магазини, наричани „Centres Leclerc”, прилага търговска политика на ниски цени по отношение на различни видове стоки. През 1983 г. тя решава да разшири тази търговска политика, като обхване и продажбата на дребно на горива. Така че също както и другите магазини Centre Leclerc дружествата Sodinord и Sodirev са продавали горивата на цени, по-ниски от минималните определени от компетентните власти в съответствие с упоменатата по-горе разпоредба.

8. Sodinord и Sodirev са били призовани пред председателя на Tribunal de commerce, Toulouse от техен конкурент, който заявява, че тази практика на продажби на цени, които са по-ниски от минималната, е незаконна и нелоялна и му причинява щети, и иска тя да бъде забранена с налагане на глоба. Sodinord и Sodirev се защитават, като заявяват, че разпоредбата относно цената на горивата противоречи на член 3, буква е) и членове 85 и 86 от Договора и не може да бъде оправдана по отношение на членове 30 и 36 от Договора.

9. Председателят на Tribunal de commerce, Toulouse решава за необходимо да отправи до Съда следния преюдициален въпрос:

Член 3, буква е) и член 5 от Договора от 25 март 1957 г. за създаване на ЕИО трябва ли да бъдат тълкувани в смисъл, че забраняват въвеждането в държава-членка със закон или подзаконен акт на минимални цени, налагани при продажба на крайните потребители на бензиностанциите на горива (обикновен бензин, високооктанов бензин и дизелово гориво), като при тази система всеки търговец на дребно, който е гражданин на една от държавите на Общността, се задължава да спазва определената минимална цена?

10. Член 3, буква е) от Договора, на който се прави позоваване във въпроса, е част от основните принципи на общия пазар, които се прилагат заедно със съответните глави от Договора, които имат за цел да осигурят прилагането на тези принципи. Тази разпоредба предвижда „създаване на система, която да гарантира ненарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар”, което е общ принцип, който, по-специално, се разширява от правилата относно конкуренцията от Глава 1 на Дял I на Част 3 от Договора. Член 5, параграф 2 от Договора от своя страна изисква държавите-членки „да се въздържат от каквато и да било мярка, която би могла да застраши постигането на целите в настоящия Договор”. Следователно поставеният въпрос от националния съд по отношение на съвместимостта с тези разпоредби на упоменатото по-горе законодателство, има за цел да се установи дали то съответства на принципите и целите

на Договора, и на разпоредбите на Договора, които, по-специално, имат за цел тяхното прилагане.

11. Необходимо е да се прецени дали членове 2 и 3 от Договора имат за цел създаването на пазар, в който движението на стоките е свободно при ненарушени условия на конкуренция. Тази цел се осигурява, по-специално, както от член 30 и последващите относно забраната на ограниченията на търговията в рамките на Общността, така и от членове 85 и последващите относно правилата за конкуренцията, които следва да бъдат разгледани на първо място.

Относно прилагането на член 3, буква е) и членове 5 и 85 от Договора

12. Според Sodinord и Sodirev съгласно член 3, буква е) и член 5 от Договора за ЕИО принципите на членове 85 и 86 се прилагат към държавна разпоредба като разглежданата в настоящия случай. Член 85 забранява прякото или непрякото определяне на продажната цена или на други търговски условия и е недопустимо премахването на полезния ефект от правилата на правото на Общността, които имат за цел да гарантират прилагането на ненарушена конкуренция в рамките на общия пазар.

13. Френското, италианското и гръцкото правителство считат, че член 3, буква е) и член 5 от Договора са част от общите принципи на Договора и могат да бъдат разглеждани единствено във връзка с други разпоредби от Договора, които определят условията и начините на тяхното прилагане. В това отношение членове 85 и 86 не могат да бъдат вземани под внимание при оценяване на държавна разпоредба за определяне на цени, тъй като тези членове се отнасят единствено до поведението на предприятията.

14. Според Комисията само в изключителен случай държавни мерки могат да бъдат считани като противоречиви на задължението, което следва от член 5 от Договора да не се премахва полезният ефект от правилата относно конкуренцията, постановени от членове 85 и 86. Това се отнася до държавна разпоредба, която благоприятства или улеснява провеждането на незаконосъобразно поведение от страна на предприятията или изрично си поставя за цел да им позволи да нарушават правилата относно конкуренцията. Но настоящият случай не е такъв.

15. Съгласно целта, упомената в член 3, буква е) от Договора, се считат за несъвместими с общия пазар и са забранени съгласно член 85, параграф 1 всякакви споразумения между предприятия, всякакви решения за създаване на обединения на предприятия, и всякакви съгласувани практики, които могат да засегнат търговията между държавите-членки и които имат за цел или резултат да попречат, ограничат или нарушат принципите на конкуренцията в рамките на общия пазар, по-специално, тези, които се състоят в пряко или косвено определяне на покупните или продажните цени или на други търговски условия. Следователно тази разпоредба обхваща антиконкурентните споразумения, решения и съгласувани практики на няколко предприятия, като се имат предвид предоставените от Комисията изключения съгласно член 85, параграф 3 от Договора за ЕИО.

16. Вярно е, че тези правила се отнасят до поведението на предприятията, а не до законови или подзаконови мерки на държавите-членки. Въпреки това както Съдът вече е постановил в решението си от 10 януари 1985 г. (Leclerc, дело 229/83, Recueil 1985 г., стр. 1), те са длъжни съгласно член 5, параграф 2 от Договора да не възпрепятстват чрез своето национално законодателство пълното и еднакво прилагане на правото на Общността и ефекта от неговите мерки за изпълнение, и да не предприемат или

поддържат в сила мерки, дори от законов характер, които са в състояние да премахнат полезния ефект от прилаганите спрямо предприятията правила относно конкуренцията (виж също така Решенията от 13 февруари 1969 г., *Walt Wilhelm* и други, дело 14-68, *Recueil*, стр. 1, и от 16 ноември 1977 г., *Inno/Atab*, дело 13-77, *Recueil*, стр. 2115).

17. Въпреки това разпоредба от типа на разглежданата в настоящия случай няма за цел да наложи сключването на споразумения между доставчиците и търговците на дребно или други практики, като предвидените в член 85, параграф 1 от Договора. Напротив тя поверява отговорността за определяне на цените на държавните власти, които за тази цел използват елементи с различен характер. Самият факт, че между елементите, които се вземат под внимание при определянето на цените на дребно, фигурират определяните от доставчиците изходни цени, които освен това са ограничени по отношение на тяхното нарастване от определяната от компетентните власти пределна цена, не лишава разпоредба като разглежданата в настоящия случай от държавния Ж характер и не е в състояние да премахне полезния ефект на прилаганите спрямо предприятията правила относно конкуренцията.

18. От това следва, че член 5 заедно с член 3, буква е) и член 85 от Договора не забранява на останалите държави-членки да регламентират определянето на цените на дребно на определена стока по начина, предвиден от разпоредбата, която се оспорва по главното дело. Така че е необходимо да се направи оценка на тази разпоредба по отношение на разпоредбите на Договора относно свободното движение на стоките.

Относно прилагането на членове 30 и 36 от Договора

19. *Sodinord* и *Sodirev* считат, че формулата за определянето на минималните цени, предвидена от оспорваната разпоредба, има като резултат създаването на препятствия пред конкуренцията на стоките с произход от другите държави-членки, когато тяхната себестойност е по-ниска с повече от 8 % от себестойността на френските рафинерии, като неутрализира конкурентното предимство на по-ниските разходи на вносителите. Следователно тя създава пречки пред вноса, което е забранено с член 30 от Договора.

20. Освен това оспорваната система за определяне на цените позволява на националните власти да подправят цените чрез изкуствено намаляване на себестойността, като по този начин възпрепятстват вносителите да навлизат на пазар, който традиционно е в ръцете на френските рафинерии, като евентуално ги възпрепятстват да пласират продуктите си на рентабилни цени. Този ефект се засилва още повече от задължението на притежателите на разрешително А 3 да покриват до 80 % от нуждите си със средно срочни договори. Следователно подобна система има като резултат затваряне на националния пазар, което е в разрез с разпоредбите на член 30.

21. Френското правителство, подпомагано от италианското и гръцкото правителство, счита, че регламентиране на цените като разглежданото в настоящия случай не оказва ефект върху вноса от другите държави-членки. То има за цел да хармонизира снабдяването на цялата национална територия с горива, като осигурява на всички търговци на дребно достатъчна търговска печалба. Тъй като цените при внос се определят свободно, чуждестранен оператор с по-изгодна себестойност от цените във Франция, би бил улеснен при навлизане на пазара, тъй като би могъл свободно да прехвърли това предимство върху търговците на дребно. По този начин след прилагането на този режим вносът на петролни продукти във Франция се е увеличил. В резултат от това член 30 не може да бъде тълкуван като забраняваща система от този вид за определяне на цените.

22. Комисията отбелязва, че разпоредба, която определя минимална цена, е в състояние да възпрепятства пласирането на вносните продукти, доколкото тази цена пречи по-ниската себестойност на вносните продукти да се отрази на цена, на която купува потребителят. Следователно разпоредба от типа на оспорваната представлява мярка с равностоеен на количествено ограничение ефект върху вноса, доколкото тя позволява определяне на цената на продуктите в зависимост от себестойността на националните продукти, като по този начин неутрализира евентуалното конкурентно предимство на вносните продукти.

23. На първо място е необходимо да се припомни, че въведената от член 30 забрана на мерки с равностоеен на количествено ограничение ефект върху вноса, посочва съгласно утвърдената практика на Съда всяка мярка, която би могла пряко или косвено, в момента или евентуално в бъдеще да създава пречки пред вноса между държавите-членки. По отношение на прилагането на тези принципи към държавните системи на регламентиране на цените, Съдът е установил многократно, че такива системи, прилагани без да се прави разграничение между национални и вносни продукти, не представляват сами по себе си мерки с равностоеен на количествено ограничение ефект, но могат да предизвикат такъв ефект, когато цените са на такова ниво, че продажбата на вносните продукти е възпрепятствана по отношение на сходни национални продукти или тъй като те не могат да бъдат продавани рентабилно при определените условия, или защото конкурентното предимство, което произтича от по-ниската себестойност, се неутрализира (виж Решения от 26 ноември 1976 г., *Tasca*, дело 65-75, *Recueil*, стр. 291; от 24 януари 1978 г., *Van Tiggele*, дело 82-77, *Recueil*, стр. 25; от 6 ноември 1979 г., *Danis*, дело 16-20/79, *Recueil*, стр. 3327; от 29 ноември 1983 г., *Roussel Laboratoria*, дело 181-82, *Recueil* 1983 г., стр. 3849).

24. Доводът на *Sodinord* и *Sodirev*, съгласно който начинът за определяне на пределна цена за продажба на дребно води, поради изкуственото намаляване на цените до затваряне на пазара, като чуждите рафинерии са възпрепятствани от продажба на продукти на рентабилни цени, не трябва да бъде разглеждан в рамките на настоящото дело. В действителност определянето на максимална цена за продажба на дребно, както и ограниченията по снабдяването, наложени на притежателите на разрешителни А 3, не са упоменати от *Tribunal de commerce, Toulouse*, тъй като спорът по главното дело се отнася единствено до неспазването на минималната цена за продажба на дребно на горива.

25. Относно определянето на минимална цена, необходимо е да се припомни, че Съдът е уточнил в упоменатото по-горе решение от 24 януари 1978 г. (*Van Tiggele*, дело 82/77), че национална разпоредба, която определя минимален марж на печалба, прилаган без да се прави разлика между национални и вносни продукти, не може да оказва негативен ефект по отношение единствено на продажбата на вносните продукти. Затова пък относно минималната цена, която е фиксирана на определено равнище, въпреки че се прилага без да се прави разлика между национални и вносни продукти, е в състояние да възпрепятства продажбата на последните, доколкото по-ниската им себестойност пречи да бъде отразена върху продажната цена, на която купува потребителят.

26. Както става ясно от изложените по-долу обяснения, минималната цена за продажба на дребно на практика се определя в рамките на разглежданата в настоящия случай оспорвана система въз основа на изходната цена, която трябва да бъде съобразена с определената от националните власти пределна цена. Макар и всеки вносител да е

свободен да определя своя списък с изходни цени, които да са по-ниски от тази пределна цена, фактът че минималната цена се изчислява въз основа на средната стойност на изходните цени на френските рафинерии, възпрепятства вносителите да се възползват от евентуално по-благоприятното си конкурентно положение, което се дължи на по-ниската себестойност на техните продукти. Разбира се не може да се критикува дадена държава-членка, затова че за определяне на цената на сходен продукт, чийто произход е трудно различим, когато е пуснат на пазара, използва общи критерии. Въпреки това за да се избегне всякакъв неблагоприятен ефект по отношение на пласирането на пазара на вносните продукти, необходимо е в тези критерии да се вземат напълно предвид изходните цени на всички търговци, независимо от произхода на стоката.

27. Този негативен ефект по отношение на вносните продукти на система като оспорваната в рамките на делото се засилва още повече от начина за изчисление на пределната цена, която ограничава нарастването на изходната цена, която според представените пред Съда обяснения е приета нормално като изходна цена от националните рафинерии. В действителност макар по принцип пределната цена да се изчислява въз основа, както на себестойността на производството на френските рафинерии, така и на регистрираните ставки на европейските пазари, единствено себестойността на националните рафинерии е определяща, когато европейските ставки са по-ниски с повече от 8 % от себестойността. От това следва, че когато конкурентното предимство на вносните продукти надвишава този праг, тяхната по-ниска себестойност вече не се взема под внимание при определянето на пределната цена. Подобен метод оказва още по-силен негативен ефект върху продажбата на вносните продукти, като ги лишава от конкурентното им предимство по отношение на потребителя, щом този праг от 8 % бъде надвишен.

28. Този негативен ефект от минималната цена за продажба на вносни продукти, чиято себестойност е по-ниска от тази на националните продукти, не може да бъде оспорван с факта, че цените при внос не са регулирани и следователно вносителите могат да предоставят на търговците на дребно по-голяма печалба, за да ги насърчат да се снабдяват с вносни горива. В това отношение е необходимо да се отбележи, че структурата на мрежите за дистрибуция се противопоставя на това вносните горива да могат да се ползват напълно от такова предимство, като се има предвид че значителен брой търговци на дребно нямат възможност да променят свободно доставчика си. При такова положение цената при продажба на дребно за сходни продукти като горивата представлява основен елемент за конкуренцията. Следователно минимална цена като тази в настоящия случай може да възпрепятства по-голямото навлизане на вносните продукти на националния пазар, когато себестойността им е по-ниска. Евентуалното увеличаване на вноса по време на прилагане на такава система, както това се изтъква от френското правителство, при тези условия не може да бъде достатъчно, за да се докаже липсата на негативен ефект на определяната минимална цена върху продажбата на вносните продукти.

29. От изложеното по-горе следва, че национална системата за определяне на минимална цена за продажба на дребно на горивата, според която тази цена се определя въз основа единствено на изходните цени на националните рафинерии, и когато тези изходни цени са обвързани с пределната цена, изчислена на основата единствено на себестойността на производството на националните рафинерии, при условие че европейските ставки на горивата се различават с повече от 8 % от тази себестойност, създава пречки пред продажбата на вносните продукти, като ги лишава от

възможността да се възползват от конкурентните предимства по отношение на потребителя, които произтичат от по-ниската себестойност.

30. За да оправдае разпоредбата, която се оспорва по главното дело, френското правителство изтъква също така задължителните изисквания, свързани със защитата на интересите на потребителите. Според него една разрушителна конкуренция по отношение на цените на горивата би могла да доведе до изчезване на голям брой бензиностанции и следователно до недостатъчно снабдяване на цялата територия на Франция.

31. В това отношение трябва да се отбележи, че национална разпоредба, която задължава търговците да спазват определени цени при продажба на дребно, които възпрепятстват пласирането на вносните продукти на пазара, може да бъде оправдана само при наличие на причините, предвидени в член 36 от Договора.

32. За целите на прилагането на член 36 френското правителство изтъква нарушаването на обществения ред и обществената сигурност, които ще бъдат предизвикани от силните реакции, които могат да се очакват от страна на търговците на дребно, след като те бъдат засегнати от неограничената конкуренция.

33. В това отношение е достатъчно да се отбележи, че френското правителство не е доказало, че промяна на въпросната разпоредба в съответствие с изложените по-горе принципи би предизвикала последици за обществения ред и обществената сигурност, на които то не би могло да противодейства със средствата, с които разполага.

34. Отговорът на въпроса, отправен от Tribunal de commerce, Toulouse следва да се отговори, както следва:

- Член 3, буква е) и членове 5, 85 и 86 от Договора не забраняват национални разпоредби, които предвиждат минимална цена за продажбата на дребно на горивата да бъде определяна от националните власти;

- Член 30 от Договора забранява такива разпоредби, когато минималната цена се определя въз основа на изходните цени на национални рафинерии, и когато тези изходни цени са свързани с пределната цена, изчислена на основата единствено на себестойността на националните рафинерии, при условие че европейските ставки на горивата са повече или по-малко от 8 % от тези цени.

По съдебните разноси

35. Разноските, направени от френското, италианското и гръцкото правителство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен акт в производството пред националната юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси.

По изложените съображения,

Съдът (пети състав),

като се произнася по въпроса, отправен до него от Tribunal de commerce, Toulouse с
Определение от 1 август 1983 г., реши:

1) Член 3, буква е) и членове 5, 85 и 86 от Договора не забраняват национални разпоредби, които предвиждат минимална цена за продажбата на дребно на горивата да бъде определяна от националните власти.

2) Член 30 от Договора забранява такива разпоредби, когато минималната цена се определя въз основа на изходните цени на национални рафинерии, и когато тези изходни цени са свързани с пределната цена, изчислена на основата единствено на себестойността на националните рафинерии, при условие че европейските ставки на горивата са повече или по-малко от 8 % от тези цени.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 29 януари 1985 година.

Подписи